Behoort bij raadsbesluit d.d. 7 maart 2024:

Signed By: Dijkstra, Sytze <s.dijkstra@noardeast-fryslan.nl>
08/03/2024 13:47:44 CET
ID: 807b63cd-defe-40a6-ae4c-63db91ba769b
Auth: Scribble

STRATEGISCH BELEIDSKADER WELZIJN

2024-2028

GEMEENTE NOARD EAST FRYSLÂN

COLOFON

Januari 2024

Dit strategische beleidskader welzijn is opgesteld met als doel om een helder en transparant kader voor het welzijnsbeleid in de gemeente Noardeast-Fryslân neer te zetten, met daarin duidelijke keuzes en prioriteiten in het welzijnsbeleid. Het biedt een kader voor de uitvoering van de welzijnsactiviteiten in de gemeente en is opgesteld in samenwerking met de beleidsmedewerkers van de gemeente en de organisaties in het brede welzijnsdomein in de gemeente Noardeast-Fryslân.

Contactpersoon
Reinder Meekma

Gemeente Noardeast-Fryslân
Postbus 1
9100 AA Dokkum
Tel. (0519) 29 88 88

info@noardeast-fryslan.nl
www.noardeast-fryslan.nl

Ondersteund door

Haute Equipe
Partners in Public

Marijke Kramer
project & proces

VOORWOORD

De *mienskip* is sterk in onze gemeente. Dat is van wezenlijk belang voor het welzijn van onze inwoners. Er komen immers allerlei uitdagingen op ons af die we alleen door samenredzaamheid kunnen oplossen. Zo neemt het aandeel ouderen toe en neemt het aantal werkenden in de zorg af. De vanzelfsprekendheid van zorg is er straks niet meer. Onze inwoners zullen zich steeds meer zelf moeten redden. En dan is de *mienskip* heel belangrijk. Door te zorgen voor een 'kloppend hart' in elk dorp waar men elkaar kan ontmoeten – ondersteund door welzijnsprofessionals – bieden wij ondersteuning aan onze inwoners, vrijwilligers, verenigingen, scholen en nog meer.

Ik ben erg blij met het strategisch beleidskader welzijn dat nu voor u ligt, dat samen met de organisaties in het brede welzijnsdomein is opgesteld. Hiermee geven we richting aan onze ambities in het welzijnsdomein. We brengen partijen bijeen en zorgen voor een goed kader voor het welzijnswerk in onze gemeente. We starten een beweging waarin welzijnswerk weer een grote rol krijgt. We zetten in op preventie, waardoor er voor zorgprofessionals ruimte blijft voor inzet op de meer complexe zorg. De focus gaat van zorg naar gezondheid en het welzijn van onze inwoners.

De Fryske Mienskip Oanpak is hét uitgangspunt voor dit welzijnskader. Ik maak mij sterk voor deze aanpak geïnspireerd op het IJslands Preventie Model, die ook provinciaal in het regioplan FrIZA (Fries Integraal Zorgakkoord) is omarmd. Door ontmoetingen te organiseren met sport, muziek, kunst en vrijwilligerswerk ontstaat groepsvorming en een grotere betrokkenheid bij elkaar. Mensen hebben oog voor elkaar en kijken naar elkaar om. Onze inwoners komen in beweging en worden vitaler. Ze dragen actief bij aan de *mienskip.* We maken slimme verbindingen en versterken zo de sociale basis. Alleen zo zijn we klaar voor de uitdagingen die op ons afkomen.

Jouke Douwe De Vries
Wethouder Sociaal Domein, Welzijn en Onderwijs

INHOUDSOPGAVE

1 EEN STRATEGISCH BELEIDSKADER WELZIJN (2024-2028) 6

1.1 Aanleiding 6

1.2 Onze welzijnsambitie 6

DROOMBEELD FRYSLÂN 2040 8

2 UITGANGSPUNTEN VOOR HET STRATEGISCH WELZIJNSKADER 9

2.1 Vier uitgangspunten voor focus in de welzijnsopgaven 9

Hoofduitgangspunt: Fryske Mienskip Oanpak als basis voor welzijnswerk 9

Positieve gezondheid en een inclusieve samenleving als insteek 9

Samenwerking als netwerkpartners in het welzijnsdomein 9

Goed opdrachtgeverschap 9

2.2 Aansluiting op bestaand beleid 10

Programmabegroting | doelstelling 303 10

Verbinding bestaand beleid 10

2.3 Afbakening begrip Welzijn 11

Brede welzijn 11

Welzijnswerk 11

3 DE MAATSCHAPPELIJK OPGAVEN 12

3.1 Gezond ouder worden 12

Huidige situatie 12

Gewenste situatie 14

Onze specifieke taken 15

Welke beweging willen we zien 15

3.2 Veerkrachtige mienskip 16

Huidige situatie 16

Gewenste situatie 16

Onze specifieke taken 17

Welke beweging willen we zien 17

3.3 **Bestaanszekerheid** 18
Huidige situatie 18
Gewenste situatie 18
Onze specifieke taken 19
Welke beweging willen we zien 19
3.4 **Kansengelijkheid** 20
Huidige situatie 20
Gewenste situatie 21
Onze specifieke taken 22
Welke beweging willen we zien 22

4 DOORKIJK NAAR EEN ANDERE MANIER VAN WERKEN 23
4.1 **Samenwerkingsplatform welzijn** 23
4.2 **Randvoorwaarden** 24
4.3 **Werkwijze gemeente en organisaties: WAT, VRAAG, HOE en monitoren** 24

BIJLAGE 1 HUIDIG KADER WAARBINNEN WELZIJNSBELEID VORM KRIJGT 28
BIJLAGE 2 VERKENNING OP HET BEGRIP WELZIJN 33
BIJLAGE 3 GEBRUIKTE BRONNEN 34

1. EEN STRATEGISCH BELEIDSKADER WELZIJN (2024-2028)

1.1 Aanleiding

De gemeente Noardeast-Fryslân is ambitieus in het verbeteren van het welzijn van haar inwoners: in het versterken van de sociale basis. In 2022 is een verkenning naar een passend lokaal scenario 'Wel-Zijn in Noardeast-Fryslân' uitgevoerd. Het college van B&W heeft eind januari 2023 ingestemd met de onderstaande aanbevelingen, die in begin 2023 ook aan de gemeenteraad zijn gepresenteerd:

- Formuleer een gemeentelijk kader voor het welzijnsbeleid.
- Richt een lokaal samenwerkingsplatform in.
- Zorg voor balans in doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid.
- Verstevig en herijk Het Bolwerk als enige, hernieuwde welzijnsorganisatie in Noardeast-Fryslân.
- Zie af van een constructie waarbij de welzijnsorganisatie hoofdaannemer wordt van alle welzijnsactiviteiten.

Het welzijn (wolwêzen) van inwoners in onze gemeente is een belangrijk streven. Welzijn van inwoners komt dan ook in veel van onze beleidsdocumenten terug, zoals in ons beleid sociaal domein, ons gezondheidsbeleid maar ook in onze omgevingsvisie wordt het welzijn van onze inwoners als streefpunt benoemd. Er was echter (nog) geen richtinggevend strategisch beleidskader. Daarom zijn we aan de slag gegaan met de aanbeveling om een strategisch welzijnskader op te stellen waarin duidelijke keuzes worden gemaakt over onze welzijnsambities en wat wij als gemeente wel en niet aan de organisaties vragen die zich met welzijn bezighouden.

1.2 Onze welzijnsambitie

De gemeente Noardeast-Fryslân is ambitieus in het verbeteren van het welzijn van haar inwoners en in het versterken van de sociale basis. Met dit beleidskader streven we de volgende ambitie na:

Alle inwoners van de gemeente Noardeast-Fryslân doen mee. De gemeente investeert in vraaggerichte preventie. Er is minder formele zorg nodig: het welzijn van inwoners groeit.

Met dit welzijnskader zetten we stappen in de transitie van zorg naar preventie. We zorgen voor een betere verbinding tussen beleid en de welzijnsactiviteiten in onze gemeente. Er gebeuren al veel goede dingen op welzijnsgebied in onze gemeente. Met dit kader kunnen we nog beter inspelen op de welzijnsopgaven die er zijn. Door in te zetten op samenwerking met de organisaties in het welzijnsdomein kunnen slimme verbindingen worden gelegd en kan gezorgd worden voor een doelmatige en doeltreffende inzet.

We richten ons in dit welzijnskader op de WAT-vraag zodat we een heldere opdrachtformulering kunnen geven aan de organisaties en een duidelijke invulling kunnen geven aan een meer zakelijk opdrachtgeverschap vanuit onze regierol. De organisaties in het brede welzijnsdomein kunnen vervolgens op basis daarvan samen met de mienskip invulling geven aan de vraag met welke activiteiten (HOE) we het beste kunnen inspelen op de welzijnsbehoeften van onze inwoners.

We zoeken naar partnerschap in de vorm van een samenwerkingsplatform die met deze vraag aan de slag kan gaan. Ook dit is een aanbeveling uit de Verkenning. Dit betekent een nieuwe manier van werken (ambtelijk en bestuurlijk) met consequenties voor de wijze van opdrachtverlening, samenwerken en subsidieverlening. Het vormgeven van het samenwerkingsplatform en de werkwijze is een groeiproces dat in ontwikkeling is.

DROOMBEELD FRYSLÂN 2040

VERSTERKEN SOCIALE BASIS | KRACHT VAN DE MIENSKIP | ONTMOETINGSPLEKKEN

2040 is dichterbij dan je denkt. In Fryslân worden door gemeenten, welzijnsorganisaties en zorgpartijen in de Friese Integrale Zorgaanpak (FrIZA) plannen gemaakt om het droombeeld voor Fryslân in 2040 te realiseren. Wij als gemeente Noardeast-Fryslân lopen hierin voorop.

Het kloppende hart
In 2040 is er in ieder dorp, elke wijk en iedere kern in Fryslân, een plek om elkaar te ontmoeten en te leren kennen. Deze plek vormt het kloppende hart van de mienskip en is de hele week overdag en 's avonds open. Hier hebben mensen oog voor elkaar en kijken naar elkaar om. Deze plek is een soort huiskamer voor het dorp of de wijk, waar je, naast een goed gesprek of een spelletje, ook terecht kunt voor het lezen van een krant, tijdschrift, boek en vind je de ondersteuning die je nodig hebt.

Wat vind je in het kloppende hart
Deze plek is een knooppunt voor inwoners, welzijn, sport, cultuur en zorg. Partijen werken samen zonder schotten. Inwoners hebben zelf de mogelijkheden om invulling te geven aan hun dag. Waar nodig kunnen ze zelf extra ondersteuning organiseren, of ze worden ondersteund in het leren en ontwikkelen van de vaardigheden hiervoor. Hierdoor is er geen vanzelfsprekendheid op toekenning van zorg. De dorpsondersteuner ondersteunt en stimuleert informele hulp en het netwerk aan contacten om zo het welzijn van de burger te vergroten en het beroep op de formele zorg te verlagen. Mensen van jong tot oud lopen erbinnen om elkaar te ontmoeten en activiteiten te organiseren op het gebied van sport, muziek en kunst. Daarbij worden ze ondersteund door beroepskrachten uit een breed netwerk van sport-, cultuur- en welzijnsorganisaties.

Gemeenschap
Alle kinderen krijgen dezelfde kansen. Op een IKC wordt lesgeven afgewisseld of opgevolgd door sporten, deelnemen aan (sport)clubs, samenzijn, muziek, cultuur en ontspanning. Er wordt ook gratis opvang geboden. Door scholen wordt samengewerkt met sportclubs, culturele organisaties, welzijn, gemeenten en werkgevers. Dit geeft ouders ruimte om meer deel te nemen aan het arbeidsproces. Ouderen hebben waarde door delen van kennis en vaardigheden. Inwoners kunnen deze plek vinden en dragen er actief aan bij.

Ondersteuning en zorg
Heb je een vraag over je gezondheid? Dan kun je die onder de koffie of tijdens de gezamenlijk bereide warme maaltijd makkelijk even stellen. Ook is er altijd wel iemand die je kan helpen bij het invullen van een formulier, het maken van huiswerk of het schrijven van een brief. En wil je een cursus volgen? Die worden er ook regelmatig gegeven. Bovendien kunnen mantelzorgers er even op adem komen, terwijl iemand thuis de zorg tijdelijk overneemt. Fysiotherapeuten en buurtsportcoaches zijn hier om je te helpen fysiek gezond te blijven en zit je ergens mee, dan is er ook iemand om je zorgen mee te delen.

Verbinden en versterken
Er is een sterke informele verbondenheid. Oud en jong door elkaar. Oud versterkt jong en andersom. Er is bestaanszekerheid voor alle inwoners. Hiervoor werken gemeente, werkgevers, provincie, zorg, maatschappelijke partijen, enz. met elkaar samen. Werkende mensen hebben hierdoor meer tijd om bij te dragen aan het gezin en aan de sociale kernen. Specialistische zorg krimpt en er wordt meer lokaal opgelost. Er is domein overstijgende samenwerking, ontschotting, sterke netwerksamenwerking en korte lijnen.

Oog voor kwetsbare mensen
Door de sterke verbondenheid, korte lijnen en goed netwerk is er ook zicht op gezinnen, inwoners die niet kunnen of willen participeren. Er is oog voor maatwerk en waar nodig ook hulp en zorg achter de voordeur. Kernen geven zelf aan waar de behoefte ligt vanuit hun omgeving en populatie. Inwoners worden hierin gesteund door de benodigde partijen.

2. UITGANGSPUNTEN STRATEGISCH WELZIJNSKADER

2.1 Vier uitgangspunten voor focus in de welzijnsopgaven

Het nieuwe welzijnskader bevat de strategische koers die bijdraagt aan het behalen van de gestelde doelen en opgaven zoals in de bestaande beleidsdocumenten (zie bijlage 1) zijn beschreven. Om het nieuwe welzijnskader te laten bijdragen aan de gestelde doelen, is het noodzakelijk om focus aan te brengen in de maatschappelijke opgaven. Hieronder staan uitgangspunten benoemd op basis waarvan deze focus kan worden verkregen.

Hoofduitgangspunt: Fryske Mienskip Oanpak als basis voor welzijnswerk

De Fryske Mienskip Oanpak is gebaseerd op de uitgangspunten en het gedachtegoed van opgroeien in een kansrijke omgeving en het IJslandse Preventie Model. Aan de hand van tien werkzame bestanddelen beoogd de Fryske Mienskip Oanpak gezondheidsproblemen in brede zin te voorkomen. Er wordt ingezet op bewegen en ontmoeten voor alle levensfasen, met activiteiten op het gebied van onder andere sport, muziek, kunst en vrijwilligerswerk. Allemaal geworteld in de lokale gemeenschap. Deze activiteiten dragen bij aan de sociale samenhang binnen de Friese Mienskip en bevorderen een gezonde leefstijl. Het welzijnswerk speelt in De Fryske Mienskip Oanpak een cruciale rol. Zij1 bieden professionele ondersteuning en zorgen voor een laagdrempelige, lokale plek om elkaar te ontmoeten en om activiteiten te organiseren.

Fryske Mienskip Oanpak | co-creatie met de mienskip

In de basis ligt het initiatief voor activiteiten gericht op bewegen en ontmoeten bij de inwoners in de lokale mienskip. Vanuit de hechte mienskip ligt er een rijke basis voor de Fryske Mienskip Oanpak. De gemeente en (welzijns-)partners faciliteren hierin. Hierbij kunnen professionals de inwoners waar nodig prikkelen en ondersteunen om initiatief te nemen. Activiteiten worden met zoveel mogelijk belanghebbenden opgepakt, zodat er breed draagvlak ontstaat en hiermee een inclusieve samenleving ontstaat. Welke activiteiten dit zijn wordt samen in co-creatie bepaald door de mienskip en de organisaties die zich met welzijnswerk bezighouden.

Positieve gezondheid en een inclusieve samenleving als insteek

Positieve Gezondheid is een bredere kijk op gezondheid. Met deze brede benadering wordt bijgedragen aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan, en om zo veel mogelijk eigen regie te voeren. Een inclusieve samenleving is een open samenleving waarin iedereen meetelt en waarde heeft, waarbij verschillen worden omarmd en als rijkdom worden gewaardeerd. Dit sluit aan bij De Fryske Mienskip Oanpak. Inwonersparticipatie en ervaringsdeskundigheid spelen een belangrijke rol. Alleen door inwoners te betrekken weet je zeker dat je echt werkt aan een inclusieve samenleving.

Samenwerking als netwerkpartners in het welzijnsdomein

Er is vanuit onze gemeente samen met onze netwerkpartners binnen het welzijnsdomein een verkenning Wel-Zijn in Noardeast-Fryslân; naar een passend lokaal scenario uitgevoerd. In deze Verkenning is een duidelijke wens naar voren gekomen om als netwerkpartners beter met elkaar samen te werken en dit ook opgavegericht te doen. Een samenwerkingsplatform wordt ingericht waarbinnen de netwerkpartners en de gemeente samenwerken. De betrokken organisaties in het welzijnsdomein hebben een actieve rol gehad bij de totstandkoming van dit beleidskader.

Goed opdrachtgeverschap

In dit beleidskader willen wij een duidelijk gemeentelijk kader voor het welzijnsbeleid formuleren. Hierin ligt de focus op de beoogde maatschappelijke effecten (het WAT), in plaats van het HOE. Een nieuw beleidskader verstevigt het zakelijk opdrachtgeverschap richting (welzijns-) organisaties. Het schept duidelijkheid over rollen, taken en verantwoordelijkheden en door duidelijke doelen te stellen wordt het mogelijk om te monitoren of de beoogde resultaten behaald worden.

2.2 Aansluiting op bestaand beleid

Programmabegroting | doelstelling 303
In onze programmabegroting valt welzijn onder de programma's Mienskip (programma 2) en Soarch en Wolwêzen (programma 3). In deze programma's worden de financiële middelen o.a. ingezet op sport, bewegen, cultuur, gezondheid, jeugd, sociale basis en het welzijnswerk.

In de programmabegroting is als doelstelling 303 opgenomen:
het bevorderen van Gezondheid en Welzijn middels een gemeenschapsaanpak met als SMART-doelstelling 1 'de sociale basis van de mienskip versterken'.
Activiteit 1a: Vaststellen van de visie op welzijn (inclusief de Fryske Mienskip Oanpak).
Activiteit 1b: Creëren netwerkplatform Welzijn.
Activiteit 1c: Uitvoeren van de lokale inclusie agenda.

Verbinding bestaand beleid
Met het Coalitieakkoord 2022-2026 en het visiedocument sociaal domein van de Regio Noordoost-Friesland als vertrekpunt, zetten we in op het versterken van de sociale basis: op het versterken van onze mienskip. De onderstaande visiedocumenten zijn voor het formuleren van het beleidskader welzijn van belang:
- Kadernota Visie Sociaal Domein van de Regio Noordoost-Friesland
- Coalitieakkoord 2022-2026
- Fryske Mienskip Oanpak (gemeenschapsaanpak vanuit IJslandsmodel).
- GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord, incl. Opgroeien in een Kansrijke Omgeving)
- Fries Integraal Zorgakkoord (FrIZa)
- Verkenning | Wel-Zijn in Noardeast-Fryslân, naar een passend lokaal scenario
- Lokale Inclusie Agenda 2023-2026

Een korte toelichting op bovengenoemde beleidsdocumenten is opgenomen in bijlage 1.

2.3 Afbakening begrip Welzijn

Welzijn is een breed begrip en heeft verbanden op vele domeinen. In bijlage 2 is een uiteenzetting opgenomen over het begrip welzijn, welzijnswerk en sociaal werk. Dit document beschrijft het strategisch kader op:

Brede welzijn
De mate waarin een individu naar eigen wens wil, kan en mag deelnemen aan de samenleving. Welzijn is een verzamelbegrip. Het gaat over woorden als (mentaal, sociaal en lichamelijk) welbevinden, meedoen, gezien worden, geluk, persoonlijke ontwikkeling en zingeving. Welzijn is persoonlijk en voor iedereen anders.

Welzijnswerk
Maatschappelijke activiteiten en diensten gericht op het bevorderen van het welzijn van inwoners. Geheel van maatschappelijke organisaties dat activiteiten gericht op het welzijn van inwoners verzorgt. Vanuit het welzijnswerk bieden professionals en vrijwilligers (tijdelijke) ondersteuning.

3. DE MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

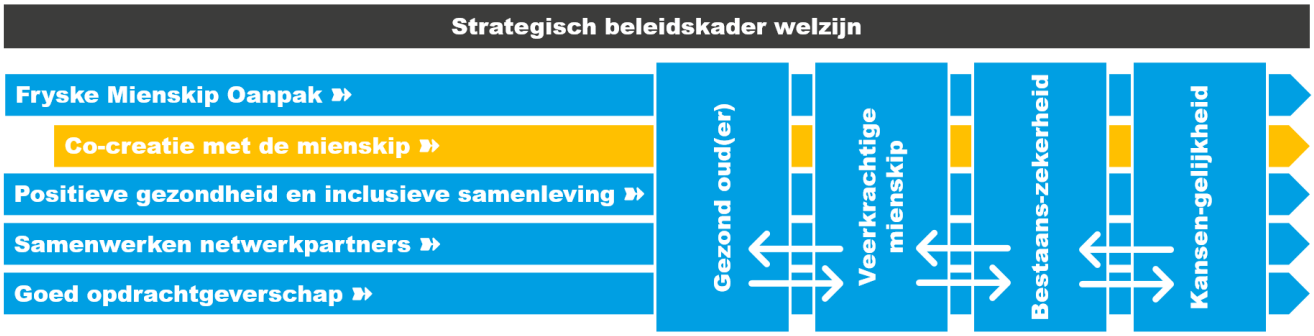
Onze gemeente staat net als andere gemeenten in Nederland voor grote maatschappelijke opgaven.
We willen ons met dit beleidsdocument nadrukkelijk richten op de opgaven waar wij als lokale overheid invloed op uit kunnen oefenen, zonder daarbij onze ambities uit het oog te verliezen. Hiermee willen we voorkomen dat er verwachtingen bij inwoners worden gewekt op onderdelen die buiten de invloedssfeer van ons als gemeente vallen.

Op basis van diverse onderzoeken (van o.a. het Planbureau Fryslân) en de input van maatschappelijke partners zijn de welzijnsopgaven voor Noardeast-Fryslân gevat in vier opgaven:
- Gezond ouder worden
- Veerkrachtige mienskip
- Bestaanszekerheid
- Kansengelijkheid

Per opgave is een beschrijving opgenomen van de huidige- en gewenste situatie, zodat duidelijk is welke specifieke taken er voor onze gemeente liggen. Vervolgens hebben we per opgave beschreven welke beweging we willen zien, zowel kwalitatief als kwantitatief. Bovenstaande opgaven staan niet op zichzelf: ze hangen met elkaar samen en lopen soms door elkaar. Er is bewust gekozen om kerntaken slechts één keer onder één van de opgaven te benoemen, om herhaling te voorkomen. In de daadwerkelijke uitvoering van de kerntaak is het belangrijk om samen met de partners te kijken waar de kracht zit om dit te organiseren en te faciliteren.

Onderstaande afbeelding laat de samenhang van de uitgangspunten als een satéprikker door de opgaven en de maatschappelijke opgaven onderling zien:

Samenhang opgaven welzijnskader

3.1 Gezond ouder worden

Met een gezonde en actieve levensstijl word je gezond en vitaal oud(er). Dit geldt voor iedereen van -9 maanden tot 100+ en gaat zowel over de lichamelijke, als de mentale gezondheid. Mensen leven steeds langer en bij oudere mensen bestaat vaak een grotere zorgbehoefte. Mensen leven ook steeds ongezonder. Overgewicht en ongezonde leefgewoonten (alcohol- en drugsgebruik en roken) in combinatie met te weinig bewegen verhoogd de druk op de gezondheidszorg. Het gaat daarom niet zozeer om ouder worden, maar om gezónd en vitaal ouder te worden.

Huidige situatie
We zien dat mensen steeds ongezonder leven. In Noardeast-Fryslân heeft 33% van de inwoners één of meer langdurige aandoeningen en ruim de helft van de inwoners heeft overgewicht.
De gezondheidszorg staat ernstig onder druk, enerzijds omdat mensen steeds langer leven en bij oudere mensen een grotere zorgbehoefte bestaat, anderzijds omdat we kampen met grote personeelstekorten in de zorg. De toename van het aantal ouderen ligt in Noardeast-Fryslân hoger dan het landelijk gemiddelde. We spreken ook

wel van een dubbele vergrijzing. Dit wil zeggen dat niet alleen de groep 65-plussers stijgt, maar ook het aantal 80-plussers. De ondersteuningsbehoefte van deze groep zal eerder stijgen dan afnemen. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de prognose dat ook het aantal mensen dat te maken krijgt met dementie zal gaan toenemen. Het is belangrijk om voor deze doelgroep voldoende aanbod te hebben. In het verlengde hiervan gaat het ook om de toegankelijkheid van deze voorzieningen voor onder andere mensen met een beperking. Op dit moment zijn er onvoldoende voorzieningen in de eigen omgeving die toegankelijk zijn voor inwoners met een beperking.

Eenzaamheid, stress, angst en depressie zijn bedreigingen voor de mentale gezondheid. We zien dat steeds meer inwoners eenzaamheid ervaren, zowel onder ouderen als jongeren. Uit cijfers van het Planbureau Fryslân blijkt dat inwoners van Noardeast-Fryslân een matig tot hoog risico lopen op angst of depressie (39%), wat zich kan uiten in allerlei verschillende klachten. In Noardeast-Fryslân ervaart 12% van de inwoners (heel) veel stress. Per leeftijdscategorie zien we hierin grote verschillen. Onder jongvolwassenen ervaart bijna een kwart (heel) veel stress, terwijl slechts 4% van de 75-plussers hier last van heeft.

Tegelijkertijd zien we in de cijfers van het Planbureau Fryslân dat inwoners van onze gemeente zelf hun gezondheid en hun geluk hoog waarderen. In Noardeast-Fryslân ervaart 81% van de volwassenen de eigen gezondheid als (zeer) goed. Dit is iets hoger dan het landelijk gemiddelde (79%). Inwoners van de provincie Friesland scoren de geluksbeleving hoog en ongeveer 90% van de inwoners geeft aan dat ze tevreden zijn met zijn of haar leven. De mate waarin inwoners eigen regie hebben over hun eigen leven is belangrijk wanneer we het hebben over gezond ouder worden. Eigen regie heeft betrekking op alle domeinen van het leven en alles wat inwoners (naar eigen inzicht) nodig hebben om een goed leven te leiden. Eigenaarschap staat hierbij voorop. Eigen regie is belangrijk voor de kwaliteit van leven. In Noardeast-Fryslân ervaart 91% van de inwoners voldoende regie over hun eigen leven. Dat is gelijk aan het provinciaal en landelijk gemiddelde.

Gewenste situatie
In de gewenste situatie werken verenigingen en organisaties samen om in alle kernen een gezonde leefstijl te stimuleren. Dit is in lijn met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) en het Fries Integraal Zorgakkoord (FrIZA). Hierbij is de inzet gericht op preventie en op stimulans van gezond gedrag (meer bewegen, gezonde voeding, minder roken, alcohol en drugsgebruik en goede mentale gezondheid). Een integrale aanpak tussen fysiek en sociaal domein is hierbij van belang. Immers de inrichting van de leefomgeving kan gezond gedrag stimuleren. Denk bijvoorbeeld aan buurtmoestuinen, sporten in de openbare ruimte, goede sportvoorzieningen, buurthuizen waar gezonde maaltijden gezamenlijk kunnen worden genuttigd.

Naast inzet op fysieke gezondheid, willen we dat de mentale gezondheid van inwoners verbetert. Hierbij sluiten we aan bij het GGZ-regioplan (welke voortkomt uit het regiobeeld Friesland). We willen dat inwoners minder eenzaamheid, stress, angst en depressie ervaren en het taboe rondom mentaal welzijn doorbreken.

De dubbele vergrijzing en de verwachte toename van inwoners met dementie vraagt om een andere inrichting van het woon- en ondersteuningsaanbod. Welzijn is een belangrijk onderdeel in de nieuw op te stellen woon-zorgvisie. Duurzame inzet van zorgpersoneel en gezond ouder worden zijn belangrijke pijlers.
Kernen worden waar mogelijk dementie-vriendelijk ingericht. De oudere buurtgenoten worden gezien als inwoners met veel levenservaring en levenswijsheid. Deze wijsheid wordt benut door ouderen actief te betrekken in de leefgemeenschap en zorg te dragen voor de verbinding tussen jongeren en ouderen.

Gezond ouder worden betekent ook veilig opgroeien. De dorpsgemeenschappen dragen samen zorg voor het opgroeien van de kinderen. De leefomgeving van kinderen daagt uit tot spel en beweging. En het netwerk rondom kinderen is zo georganiseerd dat er altijd een vertrouwd contactpersoon in de buurt van het kind is. Voor kinderen is het dorp of wijk als een tweede thuis.

De opgave is om samen met onze welzijnspartners te investeren in algemene voorzieningen, waar alle doelgroepen (van 0-100, mensen met een beperking et cetera) op een laagdrempelige en eenvoudige manier kunnen participeren. Denk hierbij aan algemene voorzieningen voor ontmoeting, activiteiten en dagbesteding. Dit draagt bij aan een versterking van de sociale basis in kernen en wijken. Laagdrempelig betekent dat er aandacht moet zijn voor zowel sociale- als fysieke drempels en hoe deze weggenomen kunnen worden.

Daar waar zorg en ondersteuning nodig is (zowel fysiek- als mentaal), wordt ook dit laagdrempelig en in de eigen omgeving van inwoners georganiseerd. Professionele zorg wordt aanvullend op de informele zorg georganiseerd, in nauwe verbinding met familie, naasten, vrijwilligers, lokale verenigingen en het welzijnswerk.

Onze specifieke taken

- Het bevorderen van een gezonde en actieve leefstijl waarbij de focus ligt op preventie dit in samenspraak met leefgemeenschappen.
- Definiëren en faciliteren noodzakelijk brede welzijnsvoorzieningenniveau in samenspraak met leefgemeenschappen.
- Faciliteren in het behouden, versterken of verbeteren van de fysieke en mentale gezondheid van inwoners.

Welke beweging willen we zien

Kwantitatief

- Het aantal inwoners met een gezonde leefstijl is toegenomen (afname aantal inwoners met overgewicht, afname aantal inwoners dat verslavende middelen gebruikt, toename aantal inwoners dat beweegt).
- Het aantal inwoners die eenzaamheid, stress, angst en depressie ervaren is afgenomen.
- Het gebruik van zorgaanbod waarvoor een indicatie moet worden verkregen is afgenomen.
- Aantal groepsgerichte activiteiten voor jongeren en volwassenen in dorpen en wijken (o.a. bij mentale problemen) is toegenomen.

Kwalitatief

- Per leefgemeenschap is in kaart gebracht wat het noodzakelijk voorzieningenniveau is voor behoud en versterking van de leefbare en gezonde dorpen en kernen.
- Er zijn nieuwe woonvormen/ondersteuningsvormen ontstaan in de dorpen, waar zorg en ondersteuning dichtbij wordt georganiseerd voor iedereen toegankelijk, zodat inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen leven.

3.2 Veerkrachtige mienskip

In veerkrachtige gemeenschappen speelt de mienskipszin en actief burgerschap een belangrijke rol: inwoners kijken naar elkaar om en zijn bereid om elkaar een handje te helpen. Inwoners leveren een bijdrage aan de eigen omgeving als vrijwilliger, mantelzorger of actieve burger. Ontmoeting tussen inwoners versterkt de sociale cohesie, vermindert eenzaamheid en versterkt inclusie. Het versterkt de sociale basis: de mienskip.

Huidige situatie

Sociale cohesie in een wijk of dorp is belangrijk: het vergroot het veiligheidsgevoel, de saamhorigheid en de betrokkenheid bij elkaar en bij de omgeving. De sociale cohesie wordt in onze gemeente gewaardeerd met een 6,6, waar dit landelijk met een 6,3 wordt beoordeeld. Inwoners ervaren een gevoel van gemeenschap wanneer er activiteiten plaatsvinden waar zij onderdeel van uitmaken. Bijvoorbeeld deelnemen aan het dorpsfeest of lid zijn van een vereniging. Ontmoeting en het gevoel ergens bij te horen zijn belangrijk voor een algehele wolwêzen van een gemeenschap.

In Noardeast-Fryslân ervaren veel inwoners matig tot zeer ernstige eenzaamheid en dit aandeel stijgt. Circa de helft van 75+ers voelt zich eenzaam. Door de toename van het aantal ouderen in de gemeente neemt naar verwachting ook het aandeel ouderen dat lijdt onder eenzaamheid toe. De eenzaamheid onder jongvolwassenen (18-34 jaar) neemt ook toe. Provinciaal steeg dit van 33% in 2012 naar 42% in 2020. Het aantal eenpersoonshuishoudens neemt toe en er zijn aanwijzingen dat dit samenhangt met toenemende eenzaamheid.

Daarnaast zien we dat ouderen, wanneer de zorgvraag toeneemt, vaak gedwongen moeten verhuizen. Redenen hiervoor zijn dat er niet overal passende woningen beschikbaar zijn en de benodigde zorg niet altijd overal geleverd kan worden. Dit houdt verband met de complexiteit van de zorgvraag en de beschikbaarheid van het zorgpersoneel.

De mate waarin vrijwilligers actief zijn is een belangrijke indicator van de sociale samenhang en voor de brede welvaart. Vrijwilligerswerk is een manier om met elkaar in contact te komen en een bijdrage te leveren aan de samenleving. In Noardeast-Fryslân doet 47% van de inwoners vrijwilligerswerk en we zien dat het steeds lastiger is om vaste vrijwilligers te vinden. Belangrijk gegeven is dat de mentaliteit van vrijwilligers is veranderd. Vrijwilligers willen een kortdurende en overzichtelijke bijdrage leveren en zijn minder gericht op een langdurige verbintenis. In onze gemeente zijn naar schatting per jaar ongeveer 13.300 mantelzorgers actief, waarvan er ongeveer één op de tien overbelast is. Met de toenemende zorgvraag en tekorten in de zorg, zijn mantelzorgers belangrijk voor de houdbaarheid van de zorg.

Naast sociale verbinding, zijn ook lokale voorzieningen belangrijk voor een veerkrachtige mienskip. Inwoners in de regio Noordoost Friesland waarderen de voorzieningen in hun dorp of wijk gemiddeld met een 7,1, wat gelijk is aan het Friese gemiddelde. De supermarkt, basisschool en huisarts worden als de belangrijkste lokale voorzieningen genoemd. Belangrijk hierbij is dat deze voorzieningen toegankelijk zijn voor iedereen, specifiek voor mensen met een beperking.

Gewenste situatie

We zetten in op veerkrachtige gemeenschappen waarbinnen de mienskipszin een belangrijke rol speelt. We willen sterke gemeenschappen waar inwoners naar elkaar omzien en bereid zijn om elkaar een handje te helpen. In plaats van in te zetten op het werven van vrijwilligers in de klassieke zin, zetten we in op actief burgerschap waarin inwoners een bijdrage leveren aan de eigen omgeving. Als gemeente stimuleren en faciliteren we actief burgerschap en mantelzorgers.
We faciliteren ontmoeting tussen inwoners, niet enkel op fysieke plaatsen maar zeker ook digitaal. In Coronatijd hebben we de kracht van digitale middelen gezien, zoals videobellen, beeldschermafspraken met huisartsen en samen gamen.

Omdat onze inwoners steeds ouder worden en langer zelfstandig blijven wonen is het nodig om te investeren in passende woningen voor ouderen en inwoners met een beperking (lichamelijk en/of verstandelijk). Hierin is het belangrijk om te luisteren naar wat inwoners zelf willen. Wanneer ouderen in de eigen dorpen/kernen willen blijven wonen dan is het zaak om te kijken hoe dat gefaciliteerd kan worden. Zorg dient hiervoor dichtbij georganiseerd te worden (fysiek of digitaal). Welzijn ondersteunt de mienskip en draagt zorg voor een (tijdige) verbinding met de zorg.

We willen dat de eenzaamheid afneemt en het stigma rondom eenzaamheid bespreekbaar maken. Als gemeente zetten we in op bewustwording en begrip over wat eenzaamheid is, zowel voor inwoners als professionals. Eenzaamheid en mentale problemen komen onder alle leeftijdsgroepen voor. Het aangaan van relaties (tussen jong en oud) en een zinvolle bijdrage kunnen leveren aan de samenleving, zijn belangrijke ingrediënten om dit tegen te gaan. Er dient oog te zijn voor eenpersoonshuishoudens in relatie tot eenzaamheid. In de kernen zal met de fysieke inrichting rekening worden gehouden met ruimte voor ontmoeting. De gemeente heeft hierin een regisseursrol. Initiatieven gericht op het ontwikkelen of behouden van sterke kernen worden ondersteund door het welzijnswerk.

Onze specifieke taken

- Creëren van ontmoeting en het organiseren van algemene voorzieningen die voor iedereen toegankelijk zijn (waaronder groepsgerichte activiteiten voor jongeren en volwassenen met eenzaamheid – en mentale problemen en/of beperkingen) in wijken en kernen. Hierbij wordt er ook gebruik gemaakt van beschikbare digitale voorzieningen.
- Tijdig vinden en ondersteunen van mantelzorgers zodat overbelasting wordt voorkomen.
- Het ondersteunen, waarderen en faciliteren van vrijwilligers en verenigingen.
- Eenzaamheid en mentale problemen voorkomen.
- Bij (her) inrichting van wijken en kernen houden we rekening met ruimte voor ontmoeting en zorg en ondersteuning dichtbij.

Welke beweging willen we zien

Kwantitatief

- Het aantal ontmoetingsplaatsen is in kaart gebracht en neemt per kern/wijk niet af.
- Het aantal mantelzorgers en vrijwilligers is toegenomen.
- Het aantal overbelaste mantelzorgers is niet verder gestegen.
- Eenzaamheid en mentale problemen bij jongeren en volwassenen is afgenomen.

Kwalitatief

- Er is invulling gegeven aan het concept ‘actief burgerschap’ in samenspraak met (vrijwilligers-) organisaties en leefgemeenschappen.
- Er is ondersteuning voor mantelzorgers waarmee overbelasting wordt tegengegaan.
- Er is een ondersteuningsstructuur voor verenigingen.
- Bij (her)ontwikkeling van ruimtelijke gebieden zien we dat rekening wordt gehouden met ruimte voor ontmoeting en het aangaan van sociale contacten.

3.3 Bestaanszekerheid

Meedoen in de samenleving vraagt om voldoende financiële middelen om dit te kunnen doen. Wanneer de bestaanszekerheid onder druk staat, leidt dit vaak ook tot psychologische onzekerheid. Het omgaan met dagelijks financiële zorgen heeft zijn weerslag op het welbevinden en de geestelijke gezondheid en leidt voor veel mensen tot lichamelijke klachten, eenzaamheid (door schaamte), depressiviteit en laag welbevinden.

Huidige situatie

De bestaanszekerheid staat onder druk. Onder bestaanszekerheid verstaan we: voldoende en voorspelbaar inkomen, betaalbaar wonen, toegang tot betaalbare zorg en de mogelijkheid om een financiële buffer op te bouwen voor onverwachte uitgaven[1].

We zien dat steeds meer huishoudens moeite hebben om rond te komen als gevolg van de sterk gestegen prijzen van energie en levensmiddelen. In Noardeast-Fryslân is dit 13% en in Friesland als geheel ligt dit percentage nog wat hoger, namelijk 16%. Tevens ligt in Noardeast-Fryslân het huishoudinkomen lager dan in andere delen van Friesland en Nederland als geheel. Daarnaast is er krapte op de woningmarkt, wat mensen met een lager inkomen weinig perspectief biedt.

De arbeidsmarkt heeft te maken met grote krapte en de verwachting is dat dit alleen nog maar toeneemt. Uit cijfers van het CBS blijkt dat er in de branche Zorg en Welzijn in het derde kwartaal van 2022 16,5 duizend vacatures open stonden. Ten opzichte van drie jaar eerder is dat een toename van 58%, de grootste relatieve toename van alle branches. Daarnaast kan er voor inwoners met een laag inkomen sprake zijn van een 'armoede val' wanneer zij meer gaan werken. In dit geval gaan inwoners er financieel op achteruit wanneer zij meer gaan werken, vanwege het wegvallen van toeslagen en/of andere vormen van inkomensondersteuning.

In de bevolkingsprognose verwacht men dat het totaal aantal inwoners in Noardeast-Fryslân zal dalen en dat het aandeel 65+ers in verhouding zal toenemen. Hierdoor is het aantal inwoners in de werkende leeftijd lager en de verwachting is dat in 2050 de groep werkenden maar liefst 22% lager is dan nu. Tegelijkertijd zien we een laag werkloosheidspercentage en een hoog aantal vacatures. We zien dat vrijwel iedereen die kan en wil werken, werk heeft. De kleine groep die overblijft heeft vaak meer ondersteuning nodig dan alleen toeleiding naar werk. Ook gerichtere ondersteuning voor werkgevers is van belang om ruimte te creëren om ook deze groep toe te kunnen leiden naar passend werk.

Gewenste situatie

We willen dat inwoners in staat zijn om naar vermogen mee te doen in de samenleving. Dit betekent dat je voldoende financiële middelen moet hebben om mee te kunnen doen. Tegelijkertijd is het belangrijk om te realiseren dat de directe invloed van de lokale overheid op bestaanszekerheid beperkt is. We zetten daarom in op het versterken van signaalgevoeligheid en het voorkomen en aanpakken van armoede, financiële problemen en schulden. Door er snel bij te zijn voorkomen we dat de problemen verergeren.
We bieden inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleiding, waarbij we oog hebben voor de sociale context. Het bieden van structuur en zingeving is hierbij belangrijk. Financiële onzekerheid heeft immers ook impact op sociaal, lichamelijk, emotioneel en psychisch gebied.

Het wel of niet gebruiken van voorzieningen is breder dan alleen het hebben van voldoende financiële middelen om deel te kunnen nemen. Vaak zijn er ook psychologische drempels, zoals een gevoel van schaamte of het gevoel ergens niet bij te horen. We stimuleren het werken met ervaringsdeskundigen om tot betere (preventieve) ondersteuning te komen voor inwoners die leven met financiële problemen/en of leven in armoede. We zetten in op het versterken van de veerkracht van inwoners en hun sociale netwerk, zodat zij weerbaar zijn om de

1. Definitie Divosa https://www.divosa.nl/bestaanszekerheid

uitdagingen van het leven (samen) aan te kunnen. Sport, cultuur en gezonde voeding moet voor iedereen toegankelijk zijn en blijven, ongeacht leeftijd of inkomen.

Voor de groep inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt is er ondersteuningsaanbod voor toeleiding naar werk, zowel voor werknemers als werkgevers. Ook hier zullen we vanuit de ervaringen van werknemers en werkgevers in kaart brengen hoe de barrières weggenomen kunnen worden om het arbeidspotentieel zo goed mogelijk te kunnen benutten. Dit doen we in nauwe samenwerking met Dokwurk.

Onze specifieke taken
- **Het voorkomen en aanpakken van armoede, financiële problemen en schulden.**
- **Infrastructuur in samenleving versterken om hulpvraag (al dan niet verborgen) snel naar boven te krijgen en in te kunnen zetten op preventie.**
- **Het werken met ervaringsdeskundigen om barrières om mee te kunnen doen in de samenleving te (kunnen) beslechten.**
- **Versterken aanpak ondersteuning inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt en verbeteren werkgeversaanpak (Pilot Dokwurk – afspraak banenplan).**

Welke beweging willen we zien

Kwantitatief
- De groep inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt is afgenomen/het aantal uitkeringsgerechtigden is verder afgenomen.
- Het aantal inwoners met financiële problemen is niet verder gestegen.

Kwalitatief
- We weten welke maatregelen effectief zijn in het wegnemen van barrières om mee te kunnen doen in de samenleving. Hierbij is aandacht voor de zogenoemde ‘armoede val’ en stigma’s rondom financiële problematiek.
- Er is een ketenaanpak vroegsignalering specifiek gericht op voorkomen van armoede, financiële problemen en schulden.
- Wegnemen van financiële belemmeringen zodat alle kinderen in aanraking komen met talentontwikkeling, sport, cultuur en gezondheid.

3.4 Kansengelijkheid

Kansengelijkheid betekent dat iedereen toegang tot ontwikkelingsmogelijkheden heeft, maar ook sociaal en economisch mee kan doen. Daarnaast betekent kansengelijkheid ook dat inwoners zoveel mogelijk zelf kunnen beslissen hoe zij het leven inrichten, zonder externe belemmeringen. Er is een groep mensen die vanwege een opeenstapeling van risicofactoren te weinig profiteert van beschikbare projecten, programma's en activiteiten. Hierdoor loopt de achterstand op ten opzichte van groepen die wel weten te profiteren. Als het lukt om deze doelgroep wél te bereiken en hen een kansrijke(re) start te geven dan kan dit een generatie-overstijgend effect hebben.

Huidige situatie

Er is steeds meer bekend over de grote invloed die de omgeving heeft op de kansen van een kind én de mate waarin dit doorwerkt in verschillende generaties[2]. Veilig Thuis is het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Als een kind niet veilig is of in gevaar is, kan iemand dit melden bij Veilig Thuis. Fryslân behoort met 4.240 tot de provincies met de minste meldingen[3]. Aan ouders is gevraagd of hun kind ooit getuige is geweest van huiselijk geweld. Een relatief kleine groep Friese ouders (3%) zegt dat dit het geval is. Wel maakt het uit in welk gezin een kind opgroeit. Zo is het percentage hoger bij kinderen uit eenoudergezinnen (18%), kinderen uit arme gezinnen (11%) en kinderen van laagopgeleide moeders (6%)[4].

In de gemeente Noardeast-Fryslân is sprake van onder-advisering in het onderwijs. Leerlingen worden structureel op een lager schoolniveau ingeschaald dan de schoolresultaten laten zien, waardoor het gemiddelde opleidingsniveau achter blijft ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Een lager opleidingsniveau werkt door in de latere perspectieven op werk, maar ook op gezondheid. Mensen met een lage opleiding en een laag inkomen hebben een kortere levensverwachting en leven de laatste 14 jaar in een minder goede gezondheid dan inwoners met een hoger opleidingsniveau.

Naast onder-advisering is het voorkomen van vroegtijdige schooluitval belangrijk. Noardeast-Fryslân doet het qua vroegtijdige schoolverlaters en schoolverzuim beter dan het landelijk gemiddelde, maar het blijft een aandachtspunt. We zien dat de zorg – en ondersteuningsvraag van kwetsbare kinderen en jongeren intensiever en complexer wordt, waardoor zwaardere (en duurdere) zorg/hulp ingezet moet worden. Er is in zijn algemeenheid sprake van een toename aan sociaal-psychische problematiek onder jongeren.

Moeite hebben met lezen en schrijven heeft grote gevolgen voor het dagelijks leven. Uit recent onderzoek blijkt dat de leesvaardigheid van Nederlandse jongeren achterblijft bij die van hun leeftijdsgenoten in andere Europese landen en in de OESO-landen. Dit blijkt uit PISA, het internationale onderzoek naar de leesvaardigheid van vijftienjarigen dat op 5 december 2023 de uitkomsten publiceerde. In Noardeast-Fryslân ligt het aantal laaggeletterden hoger dan het landelijk gemiddelde (14,5% ten opzichte van 12% landelijk). Laaggeletterden zijn over het algemeen minder zelfredzaam, minder sociaal actief en vaker ziek dan geletterden. Laaggeletterden lopen hierdoor het risico om buiten de samenleving te vallen en voor een inclusieve samenleving is het belangrijk om deze inwoners te bereiken.

In het verlengde van laaggeletterdheid, zijn er signalen dat inwoners onvoldoende mee kunnen komen in de digitale wereld. Steeds vaker zijn belangrijke zaken alleen nog digitaal te regelen. Dit zorgt ervoor dat inwoners die hier niet in mee kunnen komen, onvoldoende mee kunnen doen in de samenleving. Mensen met een licht verstandelijke beperking lopen hier een verhoogd risico.

Niet altijd is duidelijk zichtbaar dat iemand een verstandelijke beperking heeft. De groep inwoners met een (licht) verstandelijke beperking vraagt om een specifieke aandacht. Ditzelfde geldt voor de groep nieuwkomers, mensen die meestal een niet-Westerse achtergrond hebben en vaak moeite hebben met de Nederlandse en Friese taal.

2. Factsheets 'Gezondheid & Welzijn in Fryslân' 31 mei (Versie 2) 3. Bron: CBS Statline, 2020 4. GGD Fryslân, Kindmonitor 2018

Gewenste situatie

De gemeente Noardeast-Fryslân streeft naar een inclusieve samenleving waarin iedereen naar vermogen mee kan doen. Dit betekent ook dat iedereen gelijke kansen krijgt en zijn/haar talenten optimaal kan benutten. Om generatie-overstijgend effecten te creëren moet worden ingezet op kleine verbeteringen en een langdurige aanpak. Ondersteuning in het ouderschap kan helpen om ouderschaps- en opvoedvaardigheden te verstevigen. Dit vraagt om samenhang en samenwerking tussen verschillende professionals, programma's en activiteiten vanuit verschillende domeinen. Naast het verstevigen van de professionele ondersteuning en het faciliteren van verschillende activiteiten gaat het ook om de informele en maatschappelijke context. De familie, omgeving en cultuur waarin een kind opgroeit kan van doorslaggevend belang zijn in het verstevigen van ouderschaps- en opvoedvaardigheden[5]. Met het werken volgens Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) werken we aan het terugdringen van het gebruik van alcohol, drugs en roken onder jongeren en aan het verbeteren van hun welbevinden. Opgroeien in een Kansrijke Omgeving is een onderbouwde, data gestuurde aanpak waarin lokale partners en gemeente samenwerken. De community-filosofie van de aanpak houdt in dat alle partijen die betrokken zijn bij het opvoeden en opgroeien van de jeugd kunnen, en idealiter zouden moeten, meedoen.

Er ligt een uitdaging voor ons om in een vroeg stadium jongeren te ondersteunen bij hun (hulp)vraag. Ouders en de scholen spelen hierin een centrale rol. Hier ligt een verbinding met projecten onderwijs en zorg. Hulp en ondersteuning is in of dichtbij school georganiseerd. Zodat de drempel voor leerkrachten en ouders (en kinderen/jongeren) zo laag mogelijk is en er vroegtijdig hulp ingezet kan worden om zwaardere hulp te voorkomen.

Het onder-adviseren en het versterken van de leesvaardigheid wordt met de scholen bespreekbaar gemaakt. Duidelijk moet worden wat de achterliggende oorzaken zijn. Hierbij is het goed om te beseffen dat scholen ook zelf deze onderwerpen op de agenda hebben gezet en hier reeds stappen in zetten. Idealiter hebben we alle jongeren in beeld met aandacht voor talent. Praktische opleidingen met vakmanschap en ambacht zijn belangrijk en dit verdient waardering.

5. Friese Preventieaanpak, 31 mei 2022

Ook na de schoolperiode willen we oog hebben voor en inzetten op participatie of vervolgonderwijs. Het uitgangspunt moet zijn dat iedereen naar vermogen actief mee kan doen in te samenleving en/of arbeidsvermogen heeft (groot of klein). Het moet voor jongeren aantrekkelijk zijn om hun potentie te benutten. Zowel op school als in de woonomgeving komen kinderen om hun talenten te ontwikkelen op het gebied van kunst & cultuur, sport, lezen e.d. Hierbij wordt de verlengde schooldag verder ontwikkeld.

Het vroegtijdig signaleren van laaggeletterdheid is belangrijk maar zeker ook een moeilijke opgave. Mensen die niet of matig kunnen lezen en schrijven hebben zichzelf vaak manieren aangeleerd waardoor zij zich redelijk goed kunnen redden. Ook speelt schaamte een rol waardoor inwoners die met laaggeletterdheid kampen niet snel zelf aankloppen voor hulp. Het is belangrijk om te investeren in vroegsignalering van laaggeletterdheid en in het organiseren van een laagdrempelig ondersteuningsaanbod. Dit geld hetzelfde voor digitale vaardigheden. Tegelijkertijd bieden technologische ontwikkelingen ook mogelijkheden. Technologie kan ingezet worden om mensen langer thuis te laten wonen in de eigen omgeving, maar het kan ook digitale ontmoeting faciliteren. We willen samen met ervaringsdeskundigen een aanpak ontwikkelen om laaggeletterdheid vroegtijdig te kunnen signaleren en om passend ondersteuningsaanbod te ontwikkelen.

Door een aanpak te ontwikkelen op laaggeletterdheid en op talentontwikkeling geven we invulling aan één van de pijlers uit de visie Sociaal domein, namelijk ‘normaliseren waar kan, ondersteunen waar moet’. We willen dat inwoners om leren te gaan met de ‘golfbewegingen’ van het leven. Het leven kent niet alleen ups, maar ook downs. We moeten inwoners weerbaar maken voor het leven, zodat we normaliseren en de professionele ondersteuning alleen wordt ingezet waar dit ‘moet’. Dit betekent dat er ook specifiek aanbod ontwikkeld moet worden voor inwoners met een (licht) verstandelijke beperking, lichamelijke beperking, chronische ziekte of voor nieuwkomers.

Onze specifieke taken

- **Sterke infrastructuur om tijdig problemen te signaleren en gezamenlijk preventieve ondersteuning te kunnen bieden, zodat problemen bij jeugdigen en gezinnen niet uitgroeien tot grote problemen.**
- **Voorkomen en verminderen van uitval op school door in te zetten op het vergroten van gelijke kansen voor kinderen en in te zetten op talentontwikkeling. Dit door kinderen meer in aanraking te laten komen met cultuur, lezen, sport.**
- **Terugdringen van laaggeletterdheid en versterken digitale vaardigheden (infrastructuur snel opvangen van signalen en bieden ondersteuning), huidige barrières worden in kaart gebracht met hulp van ervaringsdeskundigen.**
- **Er is specifiek aanbod op talentontwikkeling en geletterdheid voor inwoners (waaronder voor mensen met een (licht) verstandelijk beperking, lichamelijke beperking, chronisch zieken en voor nieuwkomers).**
- **Het voorkomen, signaleren en duurzaam aanpakken van huiselijk geweld en kindermishandeling.**

Welke beweging willen we zien

Kwantitatief

- Vroegtijdig schooluitval is verder afgenomen in de gemeente.
- Het aantal laaggeletterden in onze gemeente neemt niet verder toe.
- Stabiliseren en later afname aantal jongeren met geïndiceerde jeugdhulp.

Kwalitatief

- Er is een ketenaanpak ontwikkeld voor het vroegtijdig signaleren van problemen bij jeugdigen en gezinnen en het organiseren van preventieve ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen.
- Een passend ondersteuningsaanbod op talentontwikkeling, opvoeden en geletterdheid, ook voor mensen met een beperking.
- Er is een samenhangend ondersteuningsaanbod waarin activiteiten, projecten en programma’s in samenhang worden georganiseerd.

4. DOORKIJK NAAR ANDERE MANIER VAN WERKEN

In de voorliggende hoofdstukken hebben we het strategisch beleidskader welzijn voor onze gemeente geformuleerd. In dit hoofdstuk geven we een doorkijk naar een andere manier van werken die we daarbij beogen in partnerschap met de organisaties in het brede welzijnsdomein en in verbinding met het zorgdomein.

Met het formuleren van de welzijnsopgaven en de beweging die we als gemeente bij deze opgaven willen bereiken, maken we duidelijke keuzes over onze welzijnsambities: WAT we willen bereiken. We geven zo duidelijk invulling aan de regierol van de gemeente bij het welzijnsbeleid. We geven duidelijk de inhoudelijke en financiële kaders aan voor de uitvoering maar niet HOE we dat willen bereiken: met welke activiteiten. We toetsen de activiteiten aan de gestelde kaders en evalueren de resultaten. Dat is onze nieuwe manier van werken. We hebben als gemeente een kaderstellende en controlerende rol.

Onze regierol houdt in dat we verantwoordelijk blijven voor het behalen van onze beleidsdoelen. En bijvoorbeeld voor de verbinding met de andere domeinen en in het bijzonder het zorgdomein. De gemeente heeft naast deze regierol op onderdelen ook de rol van uitvoerder, bijvoorbeeld bij de activiteiten van de gebiedsteams of het verstrekken van bijstandsuitkeringen. De gemeente zal vanuit die rol ook betrokken zijn.

De organisaties in het welzijnsdomein zijn aan zet om in co-creatie met elkaar, met de mienskip en de gemeente in haar uitvoerende rol invulling te geven aan de HOE-vraag. We zoeken naar partnerschap in de vorm van een samenwerkingsplatform die met deze vraag aan de slag kan gaan. Dit is ook één van de aanbevelingen uit de Verkenning. Het vormgeven van het samenwerkingsplatform en de werkwijze is een groeiproces. Een groeiproces vraagt tijd! De huidige activiteiten lopen door en worden gedurende het proces vervlochten met nieuwe activiteiten ontstaan uit co-creatie tussen de organisaties onderling en met de mienskip. Zo spelen we steeds beter in op de welzijnsbehoeften van de mienskip. De gemeente toetst de welzijnsactiviteiten vooraf op de afgesproken inhoudelijke en financiële kaders en achteraf op de resultaten.

Samenwerking laten groeien

4.1 Samenwerkingsplatform welzijn

Ambitie: Alle inwoners van de gemeente Noardeast-Fryslân doen mee: het welzijn van de inwoners groeit.

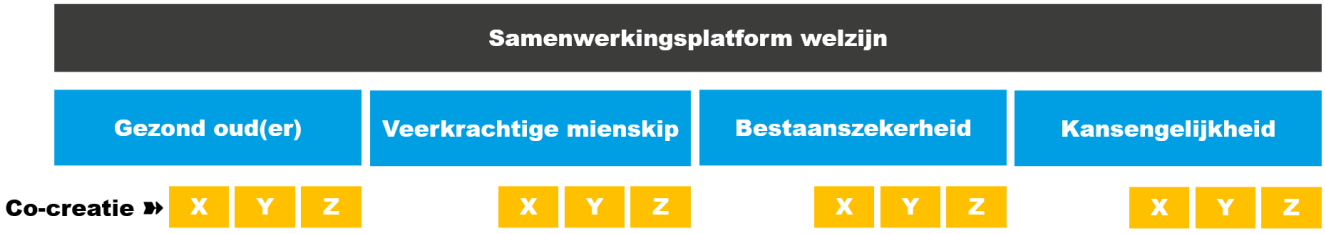
Doel: Samen als organisaties én met inwoners activiteiten ontwikkelen die het beste passen bij hun welzijnsbehoeften en zo hun welzijn vergroten.

Het lokale samenwerkingsplatform welzijn biedt een kans voor een nieuwe manier van werken die als aanjager kan dienen voor de transformatie van zorg naar preventie. Door samen te werken kunnen we inwoners beter bedienen en slimmer inspelen op hun behoeften. Het samenwerkingsplatform versterkt de lokale netwerkstructuur rondom welzijn. Vertrouwen, respect en partnerschap zijn hierin essentieel. Maar ook creativiteit in het aansluiten op de welzijnsbehoefte van de inwoners binnen de regels die er zijn.

De onderlinge samenwerking biedt kansen biedt voor slimme verbindingen en voor doelmatige en doeltreffende preventieve inzet op welzijn en informele zorg. Een platform biedt de mogelijkheid om met elkaar ontwikkelingen en interventies te bespreken. Organisaties betrokken bij welzijn kunnen elkaar versterken en een gecombineerde aanpak mogelijk maken. Op basis van expertise kan een organisatie een trekkersrol krijgen in de samenwerking. De gemeente is partner en faciliteert. In co-creatie met elkaar en met de mienskip worden welzijnsactiviteiten ontwikkeld die aansluiten op de vraag vanuit de mienskip.

Kortom, het platform richt zich op het in co-creatie uitwerken van de kerntaken benoemd in dit strategisch welzijnskader naar concrete activiteiten om de beweging (resultaten) te bereiken die de gemeente bij deze kerntaken heeft geformuleerd. Het denkt mee in het formuleren van beleid en heeft een signaalfunctie voor actualiteiten op het gebied van welzijn aan de gemeente. En het samenwerkingsplatform versterkt de lokale netwerkstructuur en informatie-uitwisseling rondom welzijn.

Principe Werkwijze

4.2 Randvoorwaarden

De randvoorwaarden voor de onderlinge samenwerking moeten goed geregeld zijn. Belangrijk is dat de continuïteit in de samenwerking en financiering gewaarborgd blijft. Juridisch gezien werken we nu als gemeente met individuele financiële afspraken met de organisaties. Dat blijft zo. Het samenwerkingsplatform wordt geen juridische entiteit, maar is bedoeld om de onderlinge samenwerking te ondersteunen en te versterken zodat beter kan worden ingespeeld op de welzijnsbehoeften van de mienskip.

De gemeente heeft een faciliterende rol bij het samenwerkingsplatform. Dit betekent concreet dat de gemeente zorgt voor praktische ondersteuning bij het onderlinge samenwerken in het platform.

Het platform heeft een aantal kernwaarden als randvoorwaarde voor de onderlinge samenwerking.

- Gelijkwaardigheid: iedereen neemt deel vanuit de eigen expertise.
- Vertrouwen en respect: de basis voor partnerschap.
- Samen met mienskip: activiteiten worden in co-creatie met inwoners en gemeente uitgewerkt. Meerwaarde zit in de samenwerking. In verbinding en creativiteit zit de oplossing.
- Het platform werkt vraaggericht vanuit de welzijnsbehoefte van de mienskip (in plaats van aanbodgericht).
- Het samenwerkingsplatform is een middel: ter ondersteuning van het welzijn van de mienskip.

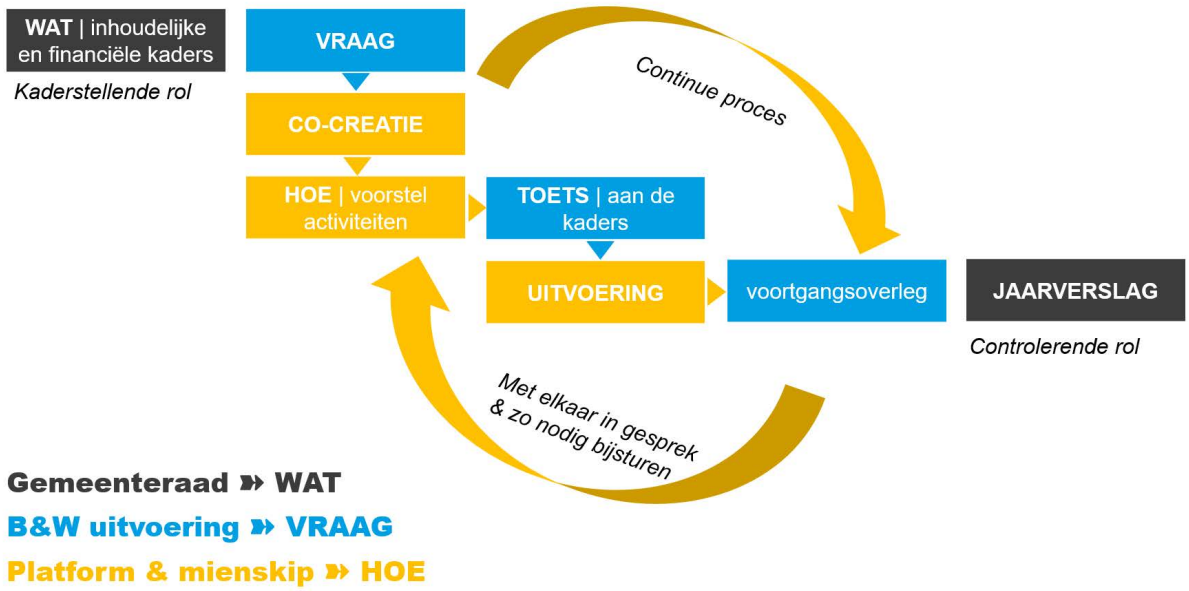
4.3 Werkwijze gemeente en organisaties: WAT, VRAAG, HOE en monitoren

De gemeenteraad besluit over de inhoudelijke en financiële kaders voor uitvoering van het welzijnsbeleid: over het WAT. Daarvoor is dit voorliggend strategisch beleidskader bedoeld. Vervolgens gaat het college van B&W aan de slag met de uitvoering en vraagt het samenwerkingsplatform om een voorstel voor welzijnsactiviteiten binnen gestelde kaders. Gemeente en organisaties formuleren samen de VRAAG: het strategisch beleidskader wordt samen uitgewerkt naar een concrete vraag aan het samenwerkingsplatform met concrete financiële en inhoudelijke kaders en afspraken over het monitoren van de voortgang.

Op basis van deze VRAAG maken de organisaties samen afspraken over met welke activiteiten zij uitvoering willen geven aan het welzijnsbeleid: dit werken zij uit in een voorstel aan de gemeente. Ze geven daarin aan HOE ze de gevraagde resultaten samen gaan behalen en welke activiteiten ze daarvoor gaan uitvoeren. Het college van B&W toetst het voorstel aan de gestelde inhoudelijke en financiële kaders en stelt daarna het bij de kaders aangegeven budget beschikbaar aan de organisaties.

Tijdens de uitvoering van de afgesproken welzijnsactiviteiten vindt er tussentijds ambtelijk voortgangsoverleg plaats en het resultaat van de activiteiten wordt teruggekoppeld aan de gemeenteraad met een jaarverslag (inhoudelijk en financieel). Op basis van deze resultaten en periodieke monitoring op inhoud en proces kunnen we monitoren of gestelde doelen worden behaald en zo nodig bijsturen.

Werkwijze Partnerschap

BIJLAGEN

STRATEGISCH BELEIDSKADER WELZIJN

BIJLAGE 1

Huidig kader waarbinnen welzijnsbeleid vorm krijgt

Het strategisch beleidskader welzijn wordt geformuleerd op basis van een aantal belangrijke visiedocumenten. In deze documenten staat de visie voor de langere termijn genoteerd en wordt duidelijk wat de maatschappelijke opgaven zijn. De onderstaande visiedocumenten zijn voor het formuleren van het beleidskader welzijn van belang:

- Kadernota Visie Sociaal Domein van de Regio Noordoost-Friesland
- Coalitieakkoord 2022-2026
- Fryske Mienskip Oanpak (gemeenschapsaanpak vanuit IJslandsmodel)
- GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord, incl. Opgroeien in een Kansrijke Omgeving)
- FrIZA Fries Integraal Zorgakkoord (FrIZa)
- Verkenning - Wel-Zijn in Noardeast-Fryslân; naar een passend lokaal scenario
- Lokale Inclusie Agenda 2023 – 2026

Het nieuwe welzijnskader moet binnen de context van de bovenstaande documenten een plek krijgen.
Wij zien het coalitieakkoord 2022-2026 en het visiedocument sociaal domein van de Regio Noordoost-Friesland als de basis. In bovengenoemde documenten is een belangrijke rode draad te ontdekken, namelijk: de gemeente zet in op het versterken van de Mienskip.

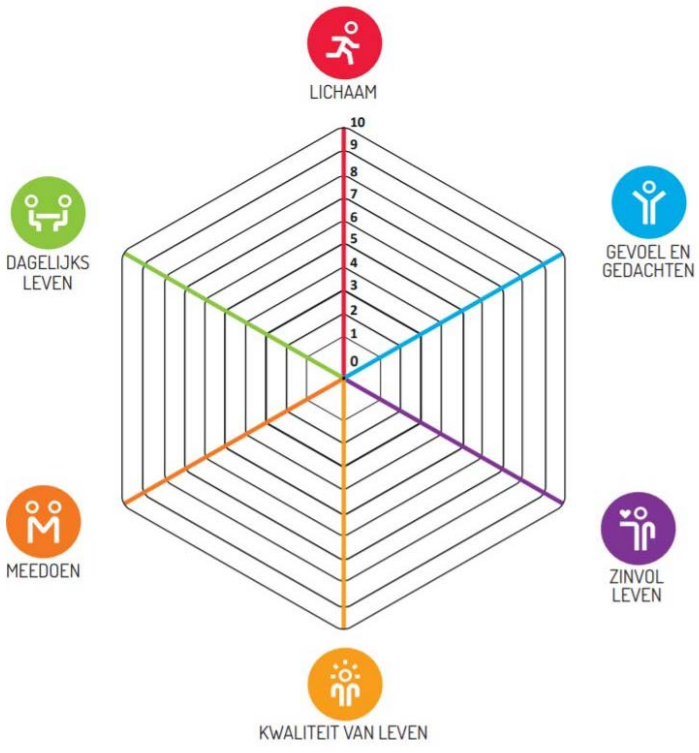
Hieronder volgt per document een korte samenvatting om de context te schetsen.

1 Visie Sociaal Domein Regio Noordoost-Friesland

In 2023 is een aangescherpte visie op het sociaal domein in de regio Noordoost-Friesland vastgesteld. De gemeenten Noardeast-Fryslân, Dantumadiel, Ameland en Schiermonnikoog willen het volgende bereiken:

Inwoners zijn vitaal en gezond, zij ondersteunen elkaar. Als dit niet op eigen kracht lukt, of met behulp van het netwerk, dan draagt de gemeente zorg voor een kwalitatief passende oplossing.

De Regio Noordoost-Friesland streeft naar een inclusieve samenleving waar iedere inwoner naar vermogen kan meedoen. In een inclusieve samenleving kan iedereen volwaardig participeren, in de breedste zin van het woord. Dit heeft betrekking op arbeidsparticipatie, maatschappelijke participatie en sociale participatie. **In een inclusieve samenleving ervaren inwoners een positieve gezondheid op de zes leefgebieden, namelijk: lichaamsfuncties, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, sociaal participeren en dagelijks functioneren.** Hoewel financieel welbevinden niet expliciet genoemd wordt, loopt dit impliciet door alle leefgebieden van positieve gezondheid heen. Geld(zorgen) heeft invloed op de gezondheid, de mate waarin je 'mee kunt doen', het mentaal welbevinden en de kwaliteit van leven. Positieve Gezondheid is een bredere kijk op gezondheid en met deze brede benadering wordt bijgedragen aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan, én om zo veel mogelijk eigen regie te voeren.

De gemeente hanteert in de visie op het sociaal domein de volgende speerpunten:

De 7 speerpunten

1. Alle inwoners staan centraal.
2. Iedereen kan meedoen.
3. Preventie aan de voorkant en dicht bij de burger.
4. Eigen kracht is de basis.
5. We zorgen voor mensen in kwetsbare situaties.
6. Integrale benadering: één gezin/cliënt, één aanpak, één regisseur en (waar mogelijk), één budget.
7. Gemeente voert regie en stuurt op resultaten.

De uitgangspunten uit de kadernota visie sociaal domein zijn relevanter dan ooit, namelijk investeren op de eigen kracht, het integraal werken en het voorkomen van zorg (preventie). Om de ambitie te realiseren, focussen we ons op drie speerpunten:

- Normaliseren waar kan, helpen waar moet
- Ondersteuningsvraag lokaal oplossen, tenzij dit niet kan
- Op eigen kracht, tenzij...

Binnen deze speerpunten is het welzijnswerk en voorliggend veld essentieel. Het biedt een laagdrempelige, lokale oplossing voor de ondersteuningsvraag van inwoners en kan daarmee escalatie naar (duurdere) maatwerkvoorzieningen voorkomen. Dit is nodig om de zorg nu én in de toekomst, betaalbaar te houden.

2 Coalitieakkoord 2022-2026

De gemeente Noardeast-Fryslân heeft 'zorg' gesplitst in drie programma's, namelijk Zorg en Welzijn, Zorg en Onderwijs, Zorg en Wonen. Deze opdracht om te komen tot een duidelijk welzijnsbeleid valt onder het programma Zorg en Welzijn. Binnen het programma Zorg en Welzijn zijn een aantal onderwerpen geformuleerd die de huidige coalitie wil stimuleren, uitbreiden en bevorderen:

- De samenwerking tussen Zorg en Onderwijs.
- Een gevarieerd Wonen en Zorg aanbod.
- Uitbreiden Partnerschap met Dokwurk.
- Gezondheid en Welzijn middels een gemeenschapsaanpak.
- Talentonwikkeling en het opzetten en faciliteren van netwerken.
- De doorontwikkeling Aanpak armoede.

In het coalitieakkoord wordt benadrukt dat welzijn een belangrijke partner is om zorg duurzaam, bereikbaar en betaalbaar te houden. Door samen te werken, duidelijke afspraken te maken met aandacht voor preventie kunnen ambities waar worden gemaakt én kunnen we de zorg betaalbaar houden. Inwoners die gebruik maken van zorg en bijbehorende voorzieningen moeten hier op eenvoudige wijze gebruik van kunnen maken. Zorg moet dichtbij zijn en er moet efficiënt gewerkt worden met de benodigde budgetten. Welzijnsorganisatie hebben hierin een sleutelrol. Door een betere verbinding van zorg met het onderwijs, welzijnsinstellingen en huisartsen worden veel kosten bespaard. De eerste stappen in die verbinding zijn gezet en moeten versneld worden voortgezet om tot laagdrempelige, betaalbare en toekomstbestendige zorg te komen.

In het zorg- en welzijnsbeleid moet toenemende vereenzaming onder inwoners (van alle leeftijden) meer aandacht krijgen. De gemeente zal de samenwerking met dorpsbelangen, woningbouwcorporaties, welzijnswerkers en -voorzieningen in de kernen en initiatieven op het gebied van mienskipssoarch (waarbij mensen elkaar ondersteunen) stimuleren en steunen. De gemeente zet zich samen met Bolwerk en Timpaan in voor welzijnsactiviteiten die preventieve en laagdrempelige zorg en begeleiding bieden. Ook dat kan kosten in het Sociaal Domein terugbrengen, zonder dat het welzijn van inwoners in gevaar komt.

Het gezondheidsbeleid en welzijnsbeleid zal meer volgens het IJslands model vorm worden gegeven. Doel daarvan is een stimulerende en gezonde omgeving te creëren waarin jongeren veilig kunnen opgroeien. Ontmoeting is van essentieel belang. Op lokaal niveau worden acties, interventies en maatregelen opgesteld en ingezet om het welzijn in brede zin onder jongeren te stimuleren. Sportverenigingen spelen hierin ook een belangrijke rol.

3 Fryske Mienskip Oanpak

De Fryske Mienskip Oanpak (FMO) is gebaseerd op de uitgangspunten en het gedachtegoed van 'opgroeien in een kansrijke omgeving' en het IJslandse Preventie Model (IPM). Daar waar het IPM zich vooral toespitst op het voorkomen van middelengebruik onder jongeren, beoogt de Fryske Mienskip Oanpak gezondheidsproblemen in brede zin te voorkomen. Er wordt ingezet op bewegen en ontmoeten voor alle levensfasen, met activiteiten op het gebied van sport, muziek, kunst en vrijwilligerswerk. Allemaal geworteld in de lokale gemeenschap. Deze activiteiten dragen bij aan de sociale samenhang binnen de Friese Mienskip en bevorderen een gezonde leefstijl. Het welzijnswerk speelt in deze aanpak een cruciale rol. Zij bieden professionele ondersteuning en zorgen voor een laagdrempelige, lokale plek om elkaar te ontmoeten en om activiteiten te organiseren.

De Fryske Mienskip Oanpak gaat uit van 10 werkzame bestanddelen.

1. Gericht op bewegen (gezonde leefstijl) en ontmoeten (sociale betrokkenheid en participatie).
2. Voor alle levensfasen (lyts, jong, grut en wiis).
3. Met activiteiten op het gebied van sport, muziek, kunst en vrijwilligerswerk.
4. Initiatief vanuit de lokale mienskip.
5. Met zoveel mogelijk belanghebbenden (breed draagvlak).
6. Professionele ondersteuning en lokale versterking van kennis en vaardigheden.
7. Aansluiten bij en versterken van bestaande initiatieven en activiteiten.
8. Werken vanuit knooppunten (scholen, dorpshuizen en wijkcentra).
9. Financiering voor langere termijn (fondsenwerving)
10. Periodieke monitoring, evaluatie en bijsturing.

4 Visie GALA

Het Gezond en Actief Leven Akkoord (hierna GALA) is een breed initiatief gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl in Nederland. Het akkoord richt zich op verschillende domeinen, waaronder voeding, beweging, roken, alcohol en mentale gezondheid. Een integrale aanpak is daarbij van groot belang om de verschillende domeinen met elkaar te verbinden en tot een samenhangend geheel te komen. Belangrijk doel van GALA is, om de beweging naar de voorkant te maken. Dus van 'Zorg naar Gezondheid' door te investeren in preventie. Hier komen landelijke middelen voor beschikbaar die zullen worden ingezet voor de uitvoering van deze taken.

Een sterke, hechte en levendige mienskip, waar inwoners in goede gezondheid een gelukkig leven kunnen leiden in alle levensfases. Waarbij in samenwerking met de mienskip partijen zorg, welzijn, sport, cultuur en ondersteuning domein-overstijgend, duurzaam, betaalbaar en dichtbij organiseren, gericht op preventie.

5 Verbinding met Fries Integraal Zorgakkoord (FrIZa)

Net als elke regio heeft Friesland recent een herijkt IZA regiobeeld opgeleverd. Op basis hiervan wordt een regioplan opgesteld waarin de regionale zorgpartijen vaststellen wat de belangrijkste prioritaire opgaven zijn en wat de afspraken zijn hoe deze opgaven gezamenlijk worden aangepakt. De transformatie naar (meer) preventie staat daarbij centraal. Het regioplan voor Friesland is uiterlijk eind 2023 klaar, maar moet daarna waarschijnlijk nog verder worden uitgewerkt.

Bij het opstellen van het regioplan zoeken we verbinding met de rest van de provincie over onze aanpak: de Fryske Mienskip Oanpak - het versterken van de sociale basis. Binnen FrIZA en aan de provinciale bestuurstafel Seker en Sûn is afgesproken dat onze mienskipsaanpak de richting is die we de komende jaren met elkaar op willen gaan en een plek krijgt in het regioplan. Het nieuwe welzijnskader is de onderlegger voor deze aanpak en daarmee ook een basis voor een goede aansluiting bij (en het profiteren van) de provinciale ontwikkelingen. Het FrIZA biedt ons financiële kansen.

6 Verkenning - Wel-Zijn in Noardeast-Fryslân; naar een passend lokaal scenario

In 2022 is een verkenning naar een passend lokaal scenario 'Wel-Zijn in Noardeast-Fryslân' uitgevoerd. Het college van B&W heeft eind januari 2023 ingestemd met de onderstaande aanbevelingen, die in begin 2023 ook aan de gemeenteraad zijn gepresenteerd:

- Formuleer een gemeentelijk kader voor het welzijnsbeleid.
- Richt een lokaal samenwerkingsplatform in.
- Zorg voor balans in doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid.
- Verstevig en herijk Het Bolwerk als enige, hernieuwde welzijnsorganisatie in Noardeast-Fryslân.
- Zie af van een constructie waarbij de welzijnsorganisatie hoofdaannemer wordt van alle welzijnsactiviteiten.

Met het voorliggende strategische beleidskader welzijn geven we uitvoering aan de aanbevelingen waar de gemeente voor aan zet is.

7 Lokale Inclusie Agenda Noordeast-Fryslân

Op 3 oktober 2023 heeft het college ingestemd met de Lokale Inclusie Agenda 2023 – 2026. De Lokale Inclusie Agenda heeft tot doel om een inclusieve samenleving te bereiken. Daarnaast wordt met de uitvoering van de Agenda ook de aanpak van eenzaamheid meegenomen. Om te komen tot een inclusieve samenleving zijn een drietal zaken essentieel, namelijk: bewustwording, toegankelijkheid en ontmoeting. Om deze zaken te bereiken zijn doelen en actiepunten geformuleerd. De actiepunten zijn gericht op de verschillende doelgroepen: bestuur en medewerkers van de gemeente, externe partners: Coalitie Kom Erbij (en andere sociale partners) en inwoners: de mienskip. De komende jaren gaan we de actiepunten met medewerking van de gehele gemeentelijke organisatie, met externe partners en ervaringsdeskundigen uitvoeren. Het onderwerp ontmoeting uit de Lokale Inclusie Agenda staat ook centraal bij de Fryske Mienskip Oanpak.

BIJLAGE 2
Verkenning op het begrip welzijn

Hieronder worden drie begrippen uitgewerkt waarmee het begrip welzijn nader wordt toegelicht. De drie begrippen zijn Welzijn, Welzijnswerk en Sociaal werk.

Welzijn
Welzijn is de mate waarin een individu naar eigen wens wil, kan en mag deelnemen aan de samenleving. 'Het gaat goed'. Welzijn is een verzamelbegrip. Het gaat over woorden als (mentaal, sociaal en lichamelijk) welbevinden, meedoen, gezien worden, geluk, persoonlijke ontwikkeling en zingeving. Welzijn is persoonlijk en voor iedereen anders.

Welzijnswerk
1. Maatschappelijke activiteiten en diensten gericht op het bevorderen van het welzijn van inwoners.
2. Geheel van maatschappelijke organisaties dat activiteiten gericht op het welzijn van inwoners verzorgt. Vanuit het welzijnswerk bieden professionals en vrijwilligers (tijdelijke) ondersteuning. Zodat (groepen) inwoners hun eigen leven (weer) op eigen wijze kunnen invullen, zij mee kunnen doen aan de samenleving en de leefbaarheid wordt bevorderd. Het welzijnswerk biedt een laagdrempelig platform waar inwoners vragen kunnen stellen. Het welzijnswerk heeft een belangrijke functie. Het bouwt nieuwe netwerken en versterkt bestaande netwerken tussen organisaties, professionals, inwoners, kernen en wijken. Ook speelt het welzijnswerk een belangrijke rol in het tijdig signaleren. Zodat via preventie en interventie, gebruik van zwaardere zorg voorkomen kan worden. In de door ons gehanteerde
3. Per definitie valt zorg niet onder welzijnswerk. Wel staat het welzijnswerk idealiter in verbinding met de zorg. Zodat er, indien nodig, tijdig kan worden doorverwezen.

Sociaal werk
De beschrijving van welzijn en welzijnswerk zijn helder beschreven, maar er ontbreekt nog een definitie over welzijnswerk dat professioneel wordt vormgegeven. Het professioneel welzijnswerk oftewel het agogisch werk hebben wij nader geduid onder de term 'sociaal werk'. Deze term sluit beter aan bij de afbakening van het begrip professioneel welzijnswerk en geeft beter weer welke activiteiten van het nieuwe professionele welzijnswerk worden gevraagd. De term sociaal werk betreft het agogisch werk oftewel het professioneel welzijnswerk.

Definitie sociaal werk:

'Sociaal werk is een op de praktijk gebaseerd beroep en een academische discipline die sociale verandering en ontwikkeling, sociale cohesie, empowerment en bevrijding van mensen bevordert. Principes van sociale rechtvaardigheid, mensenrechten, collectieve sociale verantwoordelijkheid en respect voor vormen van diversiteit staan centraal in het sociaal werk. Onderbouwd door sociaalwerktheorieën, sociale- en menswetenschappen en inheemse of lokale vormen van kennis, engageert sociaal werk mensen en structuren om problemen aan te pakken en welzijn te bevorderen'.

BIJLAGE 3
Gebruikte bronnen

Bij het opstellen van dit beleidskader zijn voor het analyseren van de huidige situatie van de vier maatschappelijke opgaven de volgende bronnen gebruikt.

- Onderzoek Gupta 'Uitweg uit de schaarste' – 16 mei 2022
- Friese Preventie Aanpak, Factsheets Gezondheid & Welzijn in Fryslân – 31 mei 2022
- Regionale monitor brede welvaart Noordoost Fryslân – maart 2022
- Regionale monitor brede welvaart, CBS 2022
- Gezondheidsmonitor GGD
- Regiobeeld Fryslân – 4 juli 2023
- Regioplan Fryslân – 22 december 2023

